

روزنامهٔ خاطرات بهمن میرزا بهاءالدوله

د کوشش

بهمن بیانی و عبید عبدالامین

سرشناسه	عنوان و نام پدیدآور
مشخصات نشر	مشخصات ظاهري
فروست	
شابک	
مجموعه انتشارات تاریخی ادبی کد	۹۷۸-۶۲۴-۶۴۴۱-۷۲-۸
بهاه الدله، بهمن میرزا، ۱۴۲۶، -.	روزنامه خاطرات بهمن میرزا بهاه الدله
مشخصات ظاهري	تهران: انتشارات دکتر محمود افشار
فروست	۶۹۵ ص.

--- خاطرات
--- قاجاریان، ۱۹۹۳- ۱۳۴۴ق. --- تاریخ
--- میرزا، بهمن ۱۲۶۲ق. --- خاطرات
--- ایران ۱۹۲۵- ۱۷۹۰ق. --- خاطرات
Iran -- History -- Qajars, 1779 - 1925 -- Diaries
پادشاهی، بهمن، ۱۳۲۹-، مصحح
عبدالعزیز، محمد، ۱۳۴۱-، مصحح

رده بندی کنگره
رده بندی دیویس
شماره کتابشناسی ملی

روزنامهٔ خاطرات بهمن میرزا بهاءالدوله

==

به کوشش	گرافیست، طراح و مجری مجله
کاوه حسن بیگار	لیتوگرافی
کوثر	چاپ متن
آزاده	صحافی
حقیقت	تبیاز
نسخه ۱۱۰	چاپ اول
پاییز ۱۳۹۹	

انتشارات دکتر محمود افشار

خیابان ولی عصر، بالاتراز چهارراه پارک بوی، خیابان عارف نسب، کوی لادن، شماره ۶
تلفن: ۰۲۶۷۱۷۱۱۵ (ورنما)، ۰۲۶۷۱۷۱۱۴

با همکاری انتشارات سخن

خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، خیابان وحدت نظری، پلاک ۴۸

تلفن: ۰۲۶۹۵۳۸۰۴-۵

تلفن تماس برای تحویل کتاب در تهران و شهرستان‌ها

۰۶۹۵۳۸۰۴-۵

فهرست مطالب

نوزده	مقدمة مصحح
بیستویک	مجلد اول
۱۵ - ۱	وَقَابِعُ شَوَّالٍ ۖ ۱۲۷۰
۲۹ - ۱۷	وَقَابِعُ ذِي قَعْدَةٍ ۖ ۱۲۷۰
۴۹ - ۳۱	وَقَابِعُ ذِي حِجَّةٍ ۖ ۱۲۷۰
۵۱	مجلد دوم
۷۰ - ۵۳	وَقَابِعُ مُحَرَّمٍ الْحَرَامِ ۖ ۱۲۷۱
۸۸ - ۷۱	وَقَابِعُ صَفَرٍ الْمَظْفَرِ ۖ ۱۲۷۱
۱۱۰ - ۸۹	وَقَابِعُ رَبِيعٍ الْأَوَّلِ ۖ ۱۲۷۱
۱۲۶ - ۱۱۱	وَقَابِعُ سَبَّعٍ ثَانِي ۖ ۱۲۷۱
۱۳۹ - ۱۲۷	وَقَابِعُ رَبِيعٍ الْآخِرِ ۖ ۱۲۷۱
۱۵۶ - ۱۴۱	وَقَابِعُ جَمَادِيِ الْأَوَّلِ ۖ ۱۲۷۱
۱۷۱ - ۱۵۷	وَقَابِعُ رَجَبٍ الْمَرْجُبِ ۖ ۱۲۷۱
۱۸۸ - ۱۷۲	وَقَابِعُ شَعْبَانَ الْمُعْظَمِ ۖ ۱۲۷۱
۲۰۰ - ۱۸۹	وَقَابِعُ رَمَضَانَ الْمبارَكِ ۖ ۱۲۷۱
۲۱۱ - ۱۰۱	وَقَابِعُ شَوَّالَ الْمَكْرُمِ ۖ ۱۲۷۱
۲۲۶ - ۲۱۹	وَقَابِعُ ذِي قَعْدَةٍ ۖ ۱۲۷۱
۲۵۵ - ۲۳۷	وَقَابِعُ ذِي حِجَّةٍ ۖ ۱۲۷۱
۲۵۷	مجلد سوم
۲۷۳ - ۲۵۹	وَقَابِعُ مُحَرَّمٍ الْحَرَامِ ۖ ۱۲۷۲
۲۹۱ - ۲۷۵	وَقَابِعُ صَفَرٍ الْمَظْفَرِ ۖ ۱۲۷۲
۳۱۳ - ۲۹۳	وَقَابِعُ رَبِيعٍ الْأَوَّلِ ۖ ۱۲۷۲
۳۳۰ - ۳۱۵	وَقَابِعُ رَبِيعٍ الْثَانِي ۖ ۱۲۷۲
۳۴۴ - ۳۳۱	وَقَابِعُ جَمَادِيِ الْأَوَّلِ ۖ ۱۲۷۲
۳۵۹ - ۳۴۵	وَقَابِعُ جَمَادِيِ الْثَانِي ۖ ۱۲۷۲

٣٧٢ - ٣٦١	وقایع رجب المرجب
٣٨٥ - ٣٧٣	وقایع شعبان المعظم
٣٩٧ - ٣٨٧	وقایع رمضان المبارک
٤٠٩ - ٣٩٩	وقایع شوال المکرم
٤٢١ - ٤١١	وقایع ذیقعدة
٤٣٢ - ٤٢٣	وقایع ذیحجۃ
٤٣٣	مجلد چهارم
٤٤٦ - ٤٣٥	وقایع محرم الحرام
٤٦٠ - ٤٤٧	وقایع صفر المظفر
٤٧٦ - ٤٦١	وقایع ربيع الاول
٤٩٠ - ٤٧٧	وقایع ربيع الثاني
٥٠١ - ٤٩١	وقایع جمادی الاول
٥١٢ - ٥٠٣	وقایع جمادی الاولی
٥١٩ - ٥١٣	حساب ختر قل
٥٢١ - ٥٢٠	حساب گیاه مسر
٥٢٣	یطوس
٥٦٨ - ٥٦٨	فهرست های چندگانه
٦٠٩ - ٦٠٩	نام اشخاص و القاب
٦١١ - ٦٠٩	اسامی جغرافیایی
٦١٤ - ٦١٣	مدنی، اجتماعی و اداری و واژه های خاص
٦١٥	طوابیف، ایلات، خاندان ها و مناذب
٦١٧	مأکولات، شیرینی جات و نوشیدنی ها
٦٥٥ = ٦١٩	گل ها، گیاهان و میوه های
٦٥٧	حیوانات و جانداران
	کتب و رسالات
	بخش تصاویر
	منابع و مأخذ

بهنام خدا

سنت نگارش روزنامه وقایع یومیه، خصوصاً به سبک و سیاق امروزی آن، در طی دو قرن اخیر و ابتدا این طریق آشنایی رجال کشور با فرهنگ اروپایی به ایران راه یافته است. تعداد قابل توجهی از رجال دوره قاجاریه، وقایع روزانه خود را در قالب روزنامه یا کتاب خاطرات به رشته تحریر کرده‌اند که از میان آن‌ها می‌توان به محمدحسین‌خان اعتمادالسلطنه، بهمن‌میرزا بهاءالدوله، حاج نمرالسلطنه هدایت، عین‌السلطنه سالور، غلامعلی‌خان عزیز‌السلطان و ناصرالدین‌خاه راجرا شاید کرد.

بخش مهمی از تاریخ معاصر^۱ سو، ۱۴۰۰ دوره قاجاریه اختصاص دارد که خوشبختانه در طی دو دهه اخیر، بیش از پیش مورخ رژه پژوهشگران و علاقه‌مندان عرصه تاریخ معاصر قرار گرفته است.

کتاب حاضر حاصل تصحیح روزنامه خاطرات شاهزاده بهمن‌میرزا بهاءالدوله است که وقایع مربوط به شوال ۱۲۷۰ تا جمادی‌الثانی ۱۲۷۳^۲ می‌شود. این خاطرات به صورت روزبهروز تحریر شده و هیچ روزی از قلم نیفتد.^۳

در دوران اخیر، در برخی منابع از کتاب روزنامه خاطرات بهمن‌میرزا یاد شده است. به عنوان مثال مرحوم اردکانی در پانویس مقدمه کتاب مخزن وقایع رباءه این کتاب نوشته است: «یادداشت‌های بهمن‌میرزا بهاءالدوله که از آن یاد شد، ذهن‌های اوت خطي در کتابخانه مجلس، با غلط‌های فاحش املایی و بسیار بدخط، به‌طوری که خواندن آن جز با تمرين و ممارست آسان نیست و از این جهت احتمالاً بندۀ هم کلماتی را درست نخوانده‌ام». مرحوم مهدی بامداد نیز در جلد اول کتاب شرح حال رجال ایران ذیل بهمن‌میرزا چنین نوشته: «از نامبرده یادداشت‌هایی که دارای اغلاط املایی است باقی‌مانده است». در بقیه مواردی که از این خاطرات یاد شده، چیزی فراتر از آنچه این دو بزرگوار به آن اشاره کرده‌اند ذکر نشده است.

۱. مخزن‌الوقایع، مقدمه، پانویس ص ۳۳.

۲. شرح حال رجال ایران، جلد ۱، ص ۱۹۹.